

УДК 799.312

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРІЛЬБИ СТЕНДОВОЇ

Віталій ГРИБОВСЬКИЙ, Микола МІЛЬЧЕВ

Львівський державний університет фізичної культури
Одеський обласний центр олімпійської підготовки

Анотація. У статті розглядаються проблеми розвитку стрільби стендової в Україні. Визначаються основні пріоритетні напрямки в підготовці збірної команди України. Проведено порівняльний аналіз та узагальнення основних тенденцій підготовки команди до Олімпійських ігор 2008 року і перспективи участі в іграх XXX Олімпіади 2012 року.

Ключові слова: стрільба стендова, збірна команда, олімпійські ігри.

Актуальність проблеми. Аналіз розвитку стрільби стендової на міжнародній арені показав, що впродовж останніх років зростає кількість держав, представники яких завойовують олімпійські медалі в цьому виді спорту. Рекордні результати провідних стрільців світу підвищуються до максимуму. Міжнародна федерація стрільби стендової ISSF регулярно ускладнює умови виконання вправ. Так, останні такі доповнення до правил проведення змагань, зокрема, фінальної серії на траншейному стенді (стрільба одним патроном) та введення більш складних дублетів на круглому стенді діє з 1 січня 2005р.

Однак, незважаючи на це, впродовж 5 років вже з'явилися нові рекорди світу з абсолютним результатом. Так, 125 влучених мішеней зі 125 можливих були продемонстровані у вправі «траншейний стенд» та 150 зі 150 можливих у вправі «круглий стенд».

Отже, підвищується вартість навіть однієї помилки, відповідно підвищуються вимоги до фізичної та психологічної готовності стрільця, стану його забезпечення зброєю, набоєм та спорядження.

Таким чином, систематизація та узагальнення основних тенденцій у розвитку стрільби стендової для якісної підготовки збірної команди України до майбутніх Олімпійських ігор є актуальними та соціально вагомими.

Мета нашої роботи – визначити головні пріоритети у підготовці збірної команди України зі стрільби стендової до майбутніх Олімпійських ігор.

Завдання дослідження:

1. Визначити основні тенденції розвитку стрільби стендової.
2. Провести порівняльний аналіз підготовки збірної команди України в попередньому олімпійському циклі.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, документальний метод, педагогічні спостереження.

Результати дослідження. Для якісної підготовки стрільців збірної команди України на сучасному етапі розвитку виду спорту доцільно проаналізувати та узагальнити основні тенденції підготовки команди до Олімпійських ігор 2008 року. Адже сама специфіка проведення такого найбільшого міжнародного форуму як Олімпійські ігри, висока значущість цих змагань, має цілу низку додаткових чинників, що відрізняють його від змагань будь-якого рівня.

Так, ми виявили такі специфічні особливості, які характеризували розвиток стрілецького спорту в цей період:

- швидке зростання рівня спортивних результатів, що були показані на відповідальних міжнародних змаганнях;
- збільшення кількості конкурентів українських стрільців, які спроможні показувати високі результати й конкурувати на міжнародній арені;
- підвищення впливу на спортивні результати досягнень науково-технічного прогресу та медико-біологічного забезпечення олімпійської підготовки;
- підвищення класу й розширення обсягу засобів матеріально-технічного забезпечення тренувальної діяльності стрільців-спортсменів.

Однак, загалом, за результатами виступів на Олімпійських іграх 2000-2008 рр. до числа провідних країн світу з розвитку стендової стрільби слід зарахувати такі країни як Австралію, Італію, США, Китай. Наступною є група країн (серед них знаходиться і Україна), спортсмени яких завоювали по дві та по одній олімпійській нагороди на останніх трьох Олімпіадах. Це свідчить аналіз таблиці 1, в якій наведені дані про кількість медалей, що були одержані спортсменами різних країн на Олімпіадах цих років.

Таблиця

Країни-медалісти ігор XXVII – XXIX Олімпіад

Країни	Золоті медалі			Срібні медалі			Бронзові медалі			Разом
	2000	2004	2008	2000	2004	2008	2000	2004	2008	
1. Італія	-	1	1	1	1	2	1	-	-	7
2. США	-	1	2	-	-	1	2	-	1	7
3. Китай	-	-	-	-	1	-	1	2	1	5
4. Австралія	1	1	-	1	-	-	-	1	-	4
5. Росія	-	1	-	1	-	-	-	-	1	3
6. Великобританія	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
7. Азербайджан	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2
8. Угорщина	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2
9. Корея	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2
10. Фінляндія	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2
11. Чехія	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
12. Франція	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2
13. Емірати	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
14. Швеція	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
15. Україна	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
16. Литва	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
17. Іспанія	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
18. Індія	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
19. Словачія	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
20. Німеччина	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
21. Куба	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
22. Кувейт	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1

Аналіз програми змагань зі стендової стрільби на XXX Олімпійських іграх порівняно з програмою Олімпійських ігор у Пекіні залишається без змін. Одним із показників рівня розвитку у країні виду спорту в період між Олімпійськими іграми була і залишається кількість отриманих її спортсменами ліцензій (квот). Спортсмени кожної країни мають право на набуття ліцензій, кількість, відповідно у вправах (табл. 2).

Таблиця

Кількість ліцензій до XXIX Олімпійських ігор
зі стрільби стендової, яка може бути завойована для кожної країни

ВПРАВА	КІЛЬКІСТЬ ЛІЦЕНЗІЙ	
	Жінки	Чоловіки
Круглий стенд (SKEET)	1	2
Траншейний стенд (Trap)	2	2
Дублети (D. Trap)	-	2

Загалом, у період від 2010 до 2011 рр. розігруватиметься 78 ліцензій серед чоловіків та 36 – серед жінок на участь у Олімпійських іграх 2012 р. (табл. 3).

Українські стендовики змагатимуться у 4 олімпійських вправах із 5. Загалом, характеризуючи стан розвитку стрільби стендової на Україні слід зазначити, що вона культивується

17 регіонах, а саме: АР Крим, Дніпропетровській, Вінницькій, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Львівській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернівецькій, Чернігівській, Черкаській, Луганській, м. Києві, м. Севастополі. Функціонують 12 стрілецьких стендів, які відрізняються один від одного кількістю стрілецьких майданчиків та якістю обладнання.

Таблиця 3

Розподіл олімпійських квот (ліцензій) на 2010 – 2011 рр.

НАЗВА ЗМАГАНЬ	РАЗОМ	TRAP (ЧОЛ.) 125МПП. MQS-112	D.TRAP (ЧОЛ.),150 М. MQS-118	SKEET (ЧОЛ.) 125МПП. MQS-114	TRAP (ЖІН) 75МПП. MQS-58	SKEET (ЖІН.) 75МПП. MQS-60
2010 рік						
Чемпіонат Світу 2010 р	19	5	3	5	3	3
2011 рік						
Чемпіонат Світу 2011 р	5	1	1	1	1	1
Кубок Світу 2011 р.	20	4	4	4	4	4
Чемпіонати: Європи	13	5	1	5	1	1
Україна	57	15	9	15	9	9
Україна	9	3	1	3	1	1
Україна	12	4	2	4	1	1
Україна	5	1	1	1	1	1
Україна	7	2	1	2	1	1
Україна-господар ОІ	4	1		1	1	1

До числа головних змагань сезону в країні належать чемпіонат та фінал Кубка України. У таблиці 4 відображено зведення про кількісний склад учасників чемпіонатів країни 2008 – 2010 рр.

Таблиця 4

Склад учасників чемпіонатів України 2008 – 2010 рр.

КАТЕГОРИЯ	2008	2009	2010
КІЛЬКІСНИЙ СКЛАД УЧАСНИКІВ ЧЕМПІОНАТІВ УКРАЇНИ			
Кількість регіонів, що взяли участь у чемпіонаті	12	15	17
Кількість учасників	88	90	99
Кількість майстрів спорту міжнародного класу	16	17	17
Кількість заслужених майстрів спорту	2	1	-
Кількість майстрів спорту	17	18	18

Ця таблиця свідчить про тенденцію збільшення загальної кількості учасників, обумовленої внесенням змін до положення про проведення національних змагань. Однак наприкінці 2008 р. був уведений новий, вищий норматив МСМКУ, який присвоюється лише за виконання на чемпіонатах Європи, світу, Олімпійських Іграх або на міжнародних змаганнях, де представлені спортсмени не менше як 7 країн світу. Це на сьогодні не сприяє розвитку цього виду спорту в Україні. Адже за 4 роки дії цього правила лише 1 спортсмен досягнув зазначеного нормативу.

Найкращих результатів на Олімпійських іграх у Пекіні досягли спортсмени тих країн, де був характерним високий рівень тренувальної підготовки, матеріального та науково-технологічного забезпечення збірних команд, використання нових методик медичної підтримки, використання електронного, механічного обладнання та великого змагального досвіду.

Щоб отримати право виступити у фінальній частині Олімпійських ігор у Пекіні, українські стрільці продемонстрували такі результати:

1. Змагання "SKEET" – чоловіки 118 – 121 вражена мішень зі 125 можливих; жінки 69 – 70 вражена мішень зі 100 можливих.

2. Змагання "TRAP" – чоловіки 119 – 121 вражена мішень зі 125 можливих; жінки 67 – 70 вражена мішень зі 100 можливих.

Необхідний результат показували впродовж 2006 – 2008 рр.:

1. Вправа “SKEET”: чоловіки – ЗМС М. Мільчев, МС І. Лоїк, МС О. Дебчинський, МС А. Кобзарук; жінки – МСМК Н. Котлярова, МС Я. Дєппа.

2. Вправа “TRAP”: чоловіки – МСМК Ю. Нікандров, МС Е. Циганенко; жінки – ЗМС В. Чуйко.

Оцінюючи рівень підготовки конкретного спортсмена, слід враховувати результати, що були показані на національних та міжнародних змаганнях, за якими й буде оцінюватися його вірність його успішного виступу у фінальній частині турнірів. Порівняльний аналіз результатів виступів провідних українських стрільців із тими, що були необхідні для проходження фіналів міжнародних змагань, дозволяє нам зробити висновок про конкурентну можливість українських стрільців у вправах Skeet і Trap (табл. 5).

Таблиця 5

Порівняльне оцінювання результатів виступів українських стрільців із результатами, що були необхідними для проходження до фіналів змагань ISSF у 2009 – 2010 роках

П.І.Б.	Вправа	Найкращий результат	Результат, що був необхідний для проходження до фіналів змагань ISSF
Мільчев Микола	Skeet чол	125 із 125 Кубок Світу	118–123
Лоїк Іван	Skeet чол	122 із 125 Кубок Світу	118–123
Дебчинський О.	Skeet чол	119 із 125 Кубок Світу	118–123
Дорін Сергій	Skeet чол	119 із 125 Фінал Кубка України	118–123
Глава Валерій	Skeet чол	117 із 125 Фінал Кубка України	118–123
Тригуба Олег	Skeet чол	117 із 125 чемпіонат України	118–123
Помпа Олексій	Skeet чол	115 із 125 чемпіонат України	118–123
Котлярова Наталя	Skeet жін	68 із 75 чемпіонат України	64–71
Грибовський Р.	Skeet юн.	114 із 125 чемпіонат України	115–117
Тригуба Олександр	Skeet юн.	113 із 125 чемпіонат України	115–117
Нікандров Юрій	Trap чол	117 із 125 Етап Кубка України	115–123
Тельний Ігор	Trap чол	116 із 125 чемпіонат України	115–123
Циганенко Єдуард	Trap чол	116 із 125 Фінал Кубка України	115–123
Науменко Вячеслав	Trap чол	119 із 125 Кубок Світу	120–121

Примітка. виділені результати ті, що відповідають фінальним.

Таким чином, у вправах Skeet і Trap українські стрільці наближуються або здебільшого демонструють результат, що відповідає вимогам міжнародних змагань. Однак виявлено більшу кількість стрільців та їх вищий рівень підготовленості у вправі Skeet. При комплектуванні збірної команди України повинна враховуватися така тенденція. Принцип однакової кількості спортсменів у складі команди за видами вправ або за місцем, що посів спортсмен на чемпіонаті України та інших всеукраїнських змаганнях, не відповідатиме вимогам, які на сьогодні висуває міжнародна практика.

У зв'язку із цим, 2010 року було запроваджено нову рейтингову систему відбору, яка передбачає врахування як результату, так і місця, що посів спортсмен. Завдяки цьому, спостерігалась і більша кількість учасників у змаганнях та підвищення самого результату. Тому пріоритетним при комплектуванні команди мають бути результати саме рейтингу. Також слід зазначити, що система відбору кандидатів до складу національної збірної команди повинна враховувати виконання спортсменами таких умов:

- виконання плану підготовки впродовж підготовчого періоду, згідно з індивідуальним планом;
- виконання вимог запланованих медичних обстежень та дотримання правил антидопінгового контролю;
- виявлення високих морально-вольових здібностей та психологічної витримки на етапах підготовки та головних стартах сезону;

- дотримання етичних та моральних норм поведінки.

Загалом тренерська рада збірної команди України на попередньому етапі відбирає склад кандидатів та потенційний резерв. На заключному ж етапі він скорочується до кількості, яким регламентується склад команди на майбутніх головних змаганнях року з урахуванням одного (двох) запасних.

Тренерська рада планує наступні найвищі результати виступів провідних спортсменів збірної команди за роках до XXX Олімпійських ІГОР (табл. 6).

Таблиця 6

**Прогноз найвищих результатів виступів провідних спортсменів
збірної команди України до XXX Олімпійських ігор**

№	Прізвище, ім'я	Спорт. звання	Вправа	Результат із 75/125 можливих	
				2011	2012
1	Мільчев М.	ЗМС	SKEET чол.	123	124
2	Дебчинський О.	МС	SKEET чол.	121	122
3	Лоїк І.	МС	SKEET чол.	122	123
4	Кобзарук А.	МС	SKEET чол.	120	121
5	Деппа Я.	МС	SKEET ж.	70	70
6	Котлярова Н.	МСМК	SKEET ж.	69	70
7	Нікандров Ю.	МСМК	TRAP чол.	120	122
8	Циганенко Э.	МСМК	TRAP чол.	120	121
9	Тельний Ігор	МСМК	TRAP чол.	120	121
10	Науменко В.	МС	TRAP чол.	120	121

З огляду на сучасне співвідношення сил на міжнародній арені й можливості організації тренувальної та змагальної діяльності провідних спортсменів України, можна припустити, що на Олімпійських іграх 2012 року 1-2 спортсмени зможуть одержати право виступити у фінальній частині змагань з огляду на попередні результати. Найбільші шанси на це поки мають ЗМС М. Мільчев, МС І. Лоїк (вправа "SKEET") та МСМК Ю. Нікандров (вправа "TRAP", чоловік).

Слід зазначити, що М. Мільчев та І. Лоїк (10 і 30 за рейтингом ISSF зі 115 спортсменів), 2009 року показали високі результати на Кубках світу – 148 і 145 уражених мішеней відповідно, що дозволило спортсменам вибороти перше та четверте місця. Окрім того, М. Мільчев встановив абсолютний рекорд світу – 125 із 125 можливих уражених мішеней. Окрім того, 2009 року Микола Мільчев був бронзовим призером у Мінську та 2010 року – у Мексиці, а у 2008 році – срібним призером на етапах Кубка світу.

2010 року МСМК Ю. Нікандров на чемпіонаті світу в Німеччині посів 8 місце в результаті влученої перестрілки із 6 спортсменами та завершив змагання із результатом 121 зі 125 очок, на жаль, і не дало йому можливості завоювати ліцензію.

Висновки. Враховуючи викладене основними складовими в підготовці збірної команди України можна визначити такі пріоритетні завдання:

1. Розширити кількість спортивних баз для підготовки збірної команди та проведенні міжнародних змагань і турнірів.
2. Збільшити кількість виступів членів збірної команди в міжнародних змаганнях.
3. Проводити не менше ніж 5-6 разів на рік централізовані збори на різних стрілецьких змаганнях.
4. В основу відбору кандидатів до національної збірної команди доцільно покласти принцип урахування якісного оцінювання. Тільки високий результат, який демонструє спортсмен, дає йому право йти до складу збірної команди. Принцип однакової кількості спортсменів у складі команди за видами вправ не відповідає вимогам. Пріоритетними мають бути і результати підсумкового рейтингу стрільця.
5. Удосконалити систему відбору стрільців до участі в міжнародних змаганнях. Так, відбір кандидатів до складу національної збірної команди до відповідальних змагань

2011 року доцільно враховувати результати виступів спортсменів на основних всеукраїнських змаганнях, а саме на чемпіонаті України та етапах Кубка України.

7. Створити всі необхідні умови для провідних стрільців, які потенційно спроможні вибороти ліцензії.

8. Сприяти комплектуванню комплексної наукової групи.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження спрямовуватимуться на розробку та реалізацію програми підготовки стрільців збірної команди України для завоювання олімпійських квот у 2011 році.

Список літератури

1. Стрільба стендова : правила змагань. – Л., 1996. – 108 с.
2. Стеновая стрельба : правила соревнований. – М. – Терра. – Спорт, 2010. – 156 с.
3. Протоколи змагань 2008-2010 роки.
4. Пятков В. Т. Теория і методика стрілецького спорту: [підручник] / В. Т. Пятков. – : Интеллект-Захід, 1999. – 288с.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СТРЕЛЬБЫ СТЕНДОВОЙ

Виталий ГРИБОВСКИЙ, Николай МИЛЬЧЕВ

*Львовский государственный университет физической культуры
Одесский областной центр олимпийской подготовки*

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы развития стрельбы стендовой в Украине. Отмечаются основные приоритетные направления в подготовке сборной команды Украины. Проведен сравнительный анализ и обобщение основных тенденций подготовки команды к Олимпийским играм 2008 года и перспективы участия в играх XXX Олимпиады 2012 года.

Ключевые слова: стрельба стендовая, сборная команда, олимпийские игры.

THE PRESENT CONDITION OF THE STEND SHOOTING DEVELOPMENT

Vitaliy GRYBOVSKYY, Mykola MILTCHEV

*Lviv state university of physical culture
Odessa regional center of olympic preparation*

Annotation. In the article the problems of stand shooting development in Ukraine are considered. The main benefits of Ukrainian National team's training. The comparative analysis and the generalization of the main tendencies of team's preparation to the Olympic games in 2008 are conducted. Prospects of participation in the games of XXX Olympiad in 2012 are researched.

Key words: stand shooting, National team, Olympic games.